

Vladimír Bláha - osud pradědy

Hospodářství rodičů na Vysoké

Vladimír Bláha se narodil roku 1893 v obci Vysoké¹ jako nejstarší syn rodičů Vladimíra Bláhy² a Anny Bláhové rozené Perglerové. Rodina Bláhů přišla do Ruska v roce 1883, a to z jihočeských Šamonic u Písku. Rodina Perglerů o několik let dříve z obce Zbečno na Rakovnicku.

Bláhovi vybudovali na Vysoké velké hospodářství. Pěstovali chmel, který sušili ve vlastní sušárně, měli vlastní pivovar. Vedle dobytka chovali velký počet králíků a ročně vyráběli značné množství uzenářských výrobků. Měli rozlehlý sad ovocných stromů a chovali až 140 včelstev. Úrodu ovoce, med a maso prodávali přes Židy do měst³. Jejich hospodářství bylo pro ostatní vzorem. Pozdější učitelka ve Vysokém, paní Věra Romaněnko, rozená Zvonařová, vzpomíná: *„Komise složená z vedení vesnice každoročně objela všechna hospodářství a nejlepší vyznamenala cenou a čestným uznáním. Nejčastěji byl takto vyznamenáván Čech Bláha. Měl ohromné hospodářství, své děti posílal učit dokonce do Čech a do Francie a sám učil své sousedy lépe hospodařit.“*⁴

Rodiče měli 6 synů: Vladimíra (*1893), Josefa (*1896), Alexeje (*1898), Martina (*1900), Antonína (*1904) a Václava (*1906). Všichni chodili do ukrajinské školy a později šli do středních škol. Vladimír, Alexej a Martin dále do hospodářských škol a Vladimír také do kadetky. Z Čech si nechávali posílat časopisy a knihy⁵. Vzdělání bylo u Bláhů velmi důležité, podobně jako u jiných volyňských Čechů - nejen to profesní - byli jednou ze dvou rodin ve Vysoké, která měla doma pianino⁶.

Bláhovi hospodářství ve Vysoké udrželi i ve 20. letech 20. století, kdy byla uplatňována tzv. Nová ekonomická politika bolševické vlády, a nadále prosperovali. Zkázou přinesla až násilná kolektivizace počátkem 30. let. Podobně jako mnozí jiní byli také Bláhovi „rozkulačeni“, posláni do vyhnanství a jejich majetek byl zkonfiskován. Ze vzpomínek paní učitelky Věry Romaněnko rozené Zvonařové: *„... vzpomínám si, jak více než deseti českým rodinám zkonfiskovali veškerý majetek, posadili je na vozy a odvezli směrem na Čerňachovo. Tam je naložili do vagonů a odeslali na Sibiř. Tihle lidé, to byl výkvět kolonie, nejzámožnější Češi, kteří uměli svým řemeslem vydělávat (například kovář Hrdina). Bláha uměl hospodařit, získával pravidelně velkou úrodu jak chmele, tak obilí. Rozloučili se a spoluobčané je už nikdy nespatriili. Jedinou výjimkou byla rodina Rudolfa Šulce, které se podařilo z vyhnanství uprchnout. Měli české občanství a později se vrátili do Čech.“*⁷

¹ Česká obec na východní Volyni nedaleko Žitomiru. Alternativní používané názvy: Vysoká, Vysoká Česká, Vysoko České.

² Do Ruska odešel s rodiči jako František, ale po přijetí pravoslaví v Rusku začal po svém pravoslavném křtu používat jméno Vladimír.

³ Vzpomínky Václava Bláhy (*1906) zapsané jeho dcerou Zdenou Pokornou.

⁴ Ivo Mička, S volyňskými Čechy v Žitomiru a Rakovníku, Rabasova galerie Rakovník, 2011, str. 93.

⁵ Vzpomínky Václava Bláhy (*1906) zapsané jeho dcerou Zdenou Pokornou.

⁶ Ivo Mička, S volyňskými Čechy v Žitomiru a Rakovníku, Rabasova galerie Rakovník, 2011, str. 93.

⁷ Ivo Mička, S volyňskými Čechy v Žitomiru a Rakovníku, Rabasova galerie Rakovník, 2011, str. 94.

Fotografie z doby těsně před 1. sv. válkou. Rodiče se dvěma nejstaršími syny - Vladimírem a Josefem. Nahoře zleva Vladimír Bláha (*1893), jeho otec Vladimír Bláha. Dole zleva matka Vladimíra Anna Bláhová rozená Perglerová a bratr Vladimíra Josef Bláha.

Anna Bláhová rozená Perglerová s manželem Vladimírem Bláhou a vnučkou Annou, dcerou Josefa Bláhy. Fotografie kolem roku 1930. Statek rodiny Bláhů, vesnice Vysoké.

Josef Bláha u jedné z hospodářských budov statku rodiny Bláhů. Kolem roku 1930.

Osudy bratrů

Násilnou kolektivizací byla postižena rodina druhého nejstaršího syna Josefa, protože to byl právě on, komu otec hospodářství formálně předal již v roce 1918, hned po revoluci. Spolu s ním ve Vysoké tou dobou hospodařil, vedle rodičů, ještě jeden z jeho bratrů, Antonín. Také on se nevyhnul vysídlení. Josef s celou svou rodinou (manželkou a dvěma malými dětmi) a bratrem Antonínem byli odesláni nejprve na severní Ural a později dále na sever, až do vesnice Vanzetur na řece Ob. Rodiče Josefa a Antonína mohli zůstat na Ukrajině, otec dělal ještě několik let včelaře na státním statku ve vesnici Osnyky. Brzy ale onemocněl a se svou ženou odešli žít do Vyšehrada, ke svému nejstaršímu synovi Vladimírovi, který v té době na své vlastní farmě také čelil perzekuci. Josefa v roce 1937 ve vesnici Vanzetur zatkli a odvezli od rodiny, bez pořádného vysvětlení, již nikdy ho neviděli.

„Rodina Josefa se dostala s celou další skupinou na severní Ural, kde byla vysazena v pustině a začala budovat nejdříve z pokácených stromů domy (1,5 roku) - Sverdlovská oblast. Potom je odvezli na Sibiř k Obu do Ťumenské oblasti. Tam žila celá skupina v jednom domě a rodiny byly oddělené přepážkou. Pracovali v rybném kolchoze, lovili ryby. Nic jiného nemohli pěstovat, protože jsou všude bažiny a všude plno komárů a dobytek se neudrží..... Ještě ze Sibiře najednou odvezli strýce Josefa od rodiny a poslali ho dál na Sibiř cosi budovat (nikdo neví co) a už se nevrátil. Později se dozvěděli, že vysílením a hladem zemřel.“⁸

Ve skutečnosti byl Josef popraven. O perzekuci se dochovaly záznamy zapsané v knize paměti regionu Ťumeň, vesnice Vanzetur, Berezovský okres, Chantsko-mansijský autonomní okruh:

- 10. srpna 1937 zatčen, Trojka Omsk, UNKVD,
- 31. srpna 1937 odsouzen,
- 19. září 1937 zastřelen,
- rehabilitován v dubnu 1989.

Rodina Josefa se v 50. letech přestěhovala do Kirgizie, do města Frunze, pozdějšího Biškeku. Šel s nimi i Antonín, který rodinu doprovázel a celou dobu ji pomáhal. Rodina Václava žijící v Čechách udržovala s rodinou Josefa v Kyrgyzstánu písemný kontakt a dokonce ji několikrát navštívila. Rovněž i strýčka Antonína, na kterého vzpomíná Zdena Pokorná, dcera Václava Bláhy, takto:

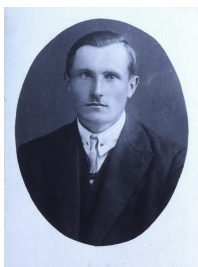
„Strýček Toník prošel celou cestu s rodinou Josefa a po jeho smrti pomáhal jim přežít. Sám byl nemocen a potom ve Frunze, když žilo 5 lidí v jedné místnosti, odešel do Tokmoku do starobince. Když jsme tady byli v roce 1968, byli jsme ho navštívit. Mluvil ještě krásně česky, ale starou češtinou, jak četl staré knihy. Nyní jsme se dozvěděli, že v roce 1985 zemřel v Tokmoku na následky bití. Jeden den odešel do města procházet se. U jednoho domu se zastavil a prohlížel si zámek u dveří. Uviděla ho milice, chytila a začala ho bít, že se chtěl vloupat do domu. Zřejmě měl zraněné ledviny a tak zemřel asi v 81 letech.“

⁸ Vzpomínky Václava Bláhy (*1906) zapsané jeho dcerou Zdenou Pokornou.

Fotografie z vyhnání na Sibiř, rok 1950. Dole zleva Antonín Bláha a jeho švagrová Ludmila Bláhová, manželka zastřeleného Josefa Bláhy. Nahoře zleva děti Ludmily a Josefa Bláhových, Anna a Josef s dcerou a manželkou.

Celkem třem z šesti synů se podařilo Rusko včas opustit. Alexej a Martin odešli již v roce 1918 nejprve do Československa, kde se zdrželi asi dva roky, a poté odjeli do Francie. Tam nějakou dobu žili a pracovali, ale nakonec emigrovali oba do Austrálie. Alexej tam odjel v roce 1927 a Martin v roce 1936. Oba žili až do konce života v Rockhamptonu ve státě Queensland. Koncem 20. let opustil Rusko také nejmladší syn Václav, nejprve žil krátce v Československu, počátkem 30. let pracoval asi 3 roky ve Francii, ale vrátil se do Čech, kde založil rodinu a žil až do své smrti v roce 1973.

Alexej Bláha (*1898). V roce 1918 odešel do Československa, pak do Francie a v roce 1927 do Austrálie.

Martin Bláha (*1900). V roce 1918 odešel do Československa, pak do Francie a v roce 1936 do Austrálie.

Václav Bláha (*1906). Koncem 20. let 20. století odešel do Československa. Pak pracoval asi 3 roky ve Francii a vrátil se do Československa, kde žil až do konce svého života.

Vladimír Bláha (*1893)

Do násilné kolektivizace

Nejlépe se podařilo zdokumentovat perzekuci a osudy nejstaršího syna Vladimíra. Ten neviděl svou budoucnost v zemědělství, chtěl se stát „stavitelem“. Rodiče ho v tom podporovali, a tak ho poslali studovat na průmyslovou školu do Kazaně⁹. Absolvoval v roce 1911, ve svých 18 letech. Rozhodl se nejprve pro praxi, a proto přijal pracovní nabídku od inženýra projekční kanceláře Bechko-Druzin, do podzimu pracoval jako předák na stavbě ve městě Alatyř. Bratr inženýra z Bechko-Druzin ho poté přesvědčil k dvouleté práci pro charitativní organizaci, jejíž byl představitelem. I zde Vladimír pracoval jako technik. Název organizace byl *„Opatrovnická společnost pro pomoc potřebným pod nejvznešenější záštitou Její Imperátorské Výsosti Panovnice Alexandry Fjodorovny“* a jejím hlavním posláním bylo pomáhat obětem násilí a hladomoru. Za práci pro tuto organizaci byl Vladimír Bláha v roce 1913 vyznamenán stříbrnou medailí této společnosti *„za nanejvýš usilovnou práci při konání veřejné činnosti v Tětušském újezdu Kazaňské gubernie v letech 1911 až 1912“*. Od jara do podzimu roku 1913 pak Vladimír opět pracovat pro architekty z kanceláře Bechko-Druzin. Pracoval ve městě Kozmodemiansk na stavbě gymnazia.

Vladimír Bláha (*1893) jako student Průmyslové školy v Kazani. Fotografie z roku 1911.

⁹ Dnes je to technická univerzita, ale tehdy šlo o ekvivalent dnešní střední průmyslové školy stavební.

Stříbrná medaile Opatrovnické společnosti pro pomoc potřebným.

Zimu 1913/1914 strávil u rodičů ve Vysokém a na jaře 1914 odešel do Moskvy, kde chtěl pokračovat ve studiu na univerzitě. Neuspěl ale u přijímací zkoušky, a tak si našel práci. Pracoval jako technik na stavbě šestipatrové budovy, ovšem neoficiálně, protože k tomu nebyl formálně autorizován. Jeho další snahy o studium stavitelství přerušila 1. světová válka. Byl povolán do carské („Bílé“) armády, nejprve jako voják poslán na frontu, a koncem roku 1915 odeslán do 2. Kyjevské důstojnické školy (kadetky). Z ní byl po 4 měsících vyřazen jako podporučík. Nedlouho poté armáda objevila „nesrovnalost“ v dokumentech, kdy v jednom čerstvý důstojník potvrzoval, že jeho rodiče nebyli před rokem 1881 cizími státními příslušníky, zatímco v druhém tuto skutečnost potvrzoval. Tato „nesrovnalost“ ho stála přeřazení mezi poddůstojníky a další vyslání na frontu, v hodnosti praporčíka. Bojoval na kavkazské frontě proti Turkům u 25. Střeleckého regimentu až do prosince 1917.

V roce 1918 se Vladimír vrátil do rodného domu ve Vysokém a v říjnu téhož roku odchází do Kyjeva studovat na Národní polytechnice. Byl přijat do přípravného kurzu, kde ale strávil jen 3 měsíce, protože Polytechnika byla uzavřena v důsledku obsazení Kyjeva vojsky Symona Petljury. Nestabilní situace na východní Volyni trvající minimálně až do roku 1921 již další pokusy o studium nepřipustila. Vrátil se do Vysoké a hospodařil spolu s bratry a rodiči na rodinné farmě až do roku 1926.

V roce 1926 Vladimír Bláha koupil vlastní hospodářství ve Vyšehradu u Makarova, a také se zde oženil. Vzal si Helenu Veselou, dceru Václava a Veroniky rozené Linhartové. Jak rodina Veselých, tak Linhartova, přišla do Ruska z obce Hýskov na Berounsku. Vladimír šel nakonec ve šlépějích svého otce, i když to původně nezamýšlel. Naplno využil prostoru, který dávala tzv. Nová ekonomická politika, hospodařit se naučil od otce, a tak se stal během pár let prosperujícím „kulakem“. Hospodařil každý rok na 10 až 15 hektarech půdy, choval včely. V roce 1928 se manželům Bláhovým narodil první syn - Vladimír. Později, v roce 1936, byli obdařeni ještě jedním synem - Alexejem (Stanislavem).

Konec 20. let 20. století byla ale poslední doba, kdy se dalo v české kolonii Vyšehrad žít relativně klidně. Dokazují to údaje ze spisů GPU a NKVD, jakož i Paměti Mikuláše Veselého, obyvatele Vyšehradu a strýce Heleny Bláhové rozené Veselé, manželky Vladimíra Bláhy. Obavy o vlastní osudy občanů Vyšehradu nabraly na intenzitě v souvislosti s tzv. Procesem

s českými učiteli, ve kterém bylo obviněno celkem 37 učitelů, z toho 34 Čechů. Byli obviněni ze špionáže pro západní státy. Dva z nich postupně působili ve Vyšehradu - Jaroslav Bouček a Jiří Bezděk. Bolševický režim takto v první fázi násilné kolektivizace likvidoval českou inteligenci.

„Roku 1930 po pohřbu sestry Rozalie Kozlové - zemřela v květnu - povolali do Makárova učitele Bezděka a hned odeslali na Borodjanku a drahou do Kijeva, domů již nesměl. Na železniční stanici Klavdievo vyhodil z vlaku cedulku, že ho vezou do Kijeva. Hned si také vzkázali pro učitele Boučka, také si ho tam nechali. Pak jsme se doslechli, že také Nikolaje Kohouta sebrali, jako učitele, byl v Žitomíru. Byli obviněni, že jsou špióni, zavřelo je GPU. Proslýchalo se, že budou zavírat i naše občany.“¹⁰

Obavy občanů byly na místě. Vyšehrad byl ve spisu v Procesu Veselý a spol. (1930 - 1931) hodnocen jako „kulacká antisovětská vesnice“. Jeho obyvatelé se již koncem 20. let snažili získat československé pasy a před nadcházejícím terorem uprchnout. Podařilo se to ale málo komu, protože procedura k tomu byla náročná a bylo zapotřebí získat potvrzení lokálního úředníka, že dotyčný je Čech. Tito místní představitelé režimu se báli taková potvrzení vydávat a tak se na čsl. státní občanství čekalo roky, nebo se ho dotyčný nedomohl nikdy.

„Bratr Věna se začal starat o získání pasu k odjezdu do ČSR, to již roku 1929, poslal si žádost do Charkova na čsl. zastupitelství. Pas dostal, to již byl sekretářem Andrej Borščevský a hlavou selsovětu Ivanov na Marjanovce. Dali potvrzení, že je Čechoslovák, připravoval se na cestu a v příštím roce 1930 na velikonoce odejel. My teď všichni, kteří jsme měli domovské listy, žádali jsme o pasy, a tím jsme patrně proti sobě pobouřili GPU.“¹¹

Proces Veselý a spol.

„Lidoví komisaři“ se podle Pamětí Mikuláše Veselého o Vánocích 1930 rozhodli pozatýkat nebo předvolat kolem 30 mužů z Vyšehradu a okolí. 8 z nich bylo vyšetřováno a souzeno v **Procesu Veselý a spol.** Další pak byli zařazeni do jiných samostatných procesů (Váchal, Kubelka).

Obviněno a odsouzeno bylo celkem 8 osob:

- Václav Veselý (*1900), syn Václava Veselého,
- Jaroslav Veselý (*1898), syn Karla Veselého,
- Vladimír Bláha (*1893), manžel Heleny Bláhové, dcery Václava Veselého,
- Václav Veselý (*1889), syn Mikuláše Veselého,
- Mikuláš Mejstřík (*1876), syn Františka Mejstříka,
- Václav Kaluba (*1876), syn Antonie Kalubové, sestry Václava, Karla, Mikuláše a Jana Veselého,
- Václav Veselý (*1894), syn Jana Veselého,
- Josef Veselý (*1900), syn Karla Veselého.

¹⁰ Paměti Mikuláše Veselého.

¹¹ Paměti Mikuláše Veselého.

Jak je patrné, šlo vlastně o jednu širší rodinu. Jejich dalším společným znakem byla skutečnost, že všichni byli "kulaci" z Vyšehradu. Cílem procesu bylo donutit hospodářcí rodiny z Vyšehradu ke vstupu do kolchozu.

„Nesměli jsme se s nimi ani rozloučit, ale druhý den manželky odvezených dojely do Kijeva, našly je v Lukjanovské věznici. Předaly jim jídlo Pak jim tam ženy vozily potravu za 5 dní, vždy pro 2-3 a hned žádaly, aby jim byla povolena rozmluva. Ale to jim nedovolili, až po třech měsících a jen na 10 minut. Doma, kdo nebyl dosud v kolektivu, hned žádal o přijetí.“¹²

Vyšetřovací vykonstruovaný Proces s českými učiteli, který s kauzou Veselý a spol. účelově propojovali. Učitelé Bouček a Bezděk měli ve Vyšehradu kolem sebe vytvářet kontrarevoluční skupiny, do kterých měli obvinění patřit. Obžaloba byla ve všech případech podobná, konkrétně Vladimír Bláha byl viněn z toho, že:

„Byl aktivním členem kontrarevoluční skupiny vedené špiónem Boučkem. Agitoval mezi občany proti kolektivizaci a vyvolával v nich obavu z možné vojenské intervence. Nabádal spoluobčany k přijetí československého státního občanství a skrýval, že byl důstojníkem bývalé Bílé armády.“

Sedm z osmi obviněných bylo odsouzeno k pětiletému vyhnanství do severního teritoria, byli vysídleni do Archangelské oblasti. Minimálně Václav Veselý, syn Mikuláše, zde zemřel. Soudní Trojka GPU vynesla rozsudek 8. září 1931. Věznění obviněných tedy trvalo více jak 8 měsíců.

„Naši byli v Kijevě v Dopru¹³ v Lukjanovském žaláři až do října. Pak pustili Váchala, Bláhu a Věnu Janíkovici, ten byl nemocen. Všechny ostatní odvezli do Luzi¹⁴ do lesa, Kotlaského okruhu, na "volnoje poselěnie". Kubelku odvezli jinam. Když byli v té Luži, zanedlouho psali domů, aby za nimi přijely manželky. Tak Růžena Kalubová a naše snacha Máňa jely za nimi. Vzaly sebou, pokud bylo možno, dost jídla, bylo to na Vánoce. Asi za dva dny byly na místě, oni je čekali na nádraží.“¹⁵

Vladimír Bláha jako jediný z odsouzených odešel od soudu s mírnějším trestem. Byl vysídlen do severního teritoria na 3 roky, ovšem podmíněčně a mohl se tedy vrátit domů. Ze spisů pozdějších procesů víme, že během věznění Vladimíra v roce 1931 jeho žena Helena vstoupila do kolchozu. Tím vlastně "vyřešila problém" za svého manžela. Můžeme jen spekulovat, zda právě tento fakt byl důvodem k nižšímu trestu, stejně jako zda šlo o "akci na záchranu manžela" vedenou čistě vlastní vůlí Heleny.

Vladimír Bláha se po propuštění z vazby zapojil do práce v kolchozu - v říjnu 1931. Pracoval jako údržbář, včelař, předák a v jednu dobu byl dokonce zvolen předsedou kolektivní farmy - od srpna 1935 do ledna 1936. Důvodem byla především jeho schopnost vést hospodářství a ochota tvrdě pracovat. V době, kdy byl předsedou, došlo na kolektivní farmě k požáru. Odpovědnost a tak i vinu z této události nesl Vladimír Bláha. Jeho syn na to později vzpomínal jako na „křivé obvinění a sabotáž“. Podle článku 97 tehdejšího práva (nedbalostní

¹² Paměti Mikuláše Veselého.

¹³ Vězení.

¹⁴ Luza, Archangelská oblast.

¹⁵ Paměti Mikuláše Veselého.

trestné činy) byl odsouzen k pobytu v pracovním táboře po dobu 1 roku. Trest si odpykal a po návratu pracoval jako zeměměřič u Okresního pozemkového úřadu v Makarově.

Proces 1938 - 1939

21. března 1938 byl po domovní prohlídce znovu zatčen a podroben dalšímu procesu. Bylo mu kladeno za vinu, že je bývalý důstojník carské armády, udržuje písemný styk se svými příbuznými v Československu a že vede kontrarevoluční řeči o blížící se válce a porážce Sovětského svazu. V průběhu procesu byl líčen jako antisovětský živel vystupující proti kolektivizaci a také všemožně očerňován. Např. tak, že jako předseda kolchozu odmítl zapůjčit koně pro cestu k lékaři, nebo že farmu vedl byrokratickým způsobem a byl hrubý na podřízené. Vladimír Bláha se hájil tím, že členové kolektivní farmy opakovaně - a také písemně - žádali úřady o jeho návrat na farmu. Je pravděpodobné, že právě tyto četné žádosti mohly znovu „vyvolat zájem o osobu Vladimíra Bláhy“.

Ve spisu najdeme také zmínku o návštěvě českého konzula v kolonii Vyšehrad. Taková událost byla vždy trnem v oku pro sovětské vyšetřovatele. O jakýkoli případný kontakt s konzulem se dalo opřít obvinění ze špionáže. Při návštěvě v květnu 1937 měl český konzul žádat o schůzku s Vladimírem Bláhou, ale ten odmítl vůbec vyjít z domu, protože si byl vědom následků takového setkání.

Když český konzul Brabec navštívil Vyšehrad předtím - v roce 1933, dorazil sem vládním autem, jeho manželka rozdávala dětem bonbóny. Po jeho odjezdu do vesnice vtrhlo komando z NKVD. Pozatýkali 30 lidí, všechny muže. Mučili je a snažili se z nich získat informace, co tam konzul dělal. Zda neprováděl špionáž. Dokonce padlo i absurdní obvinění, že na hřbitově byla vysílačka a vysílala do ČSR. Zpráva konzula Brabce z cesty se dochovala v archivu Ministerstva zahraničí. Popisuje mimo jiné barvitě i hladomor roku 1933¹⁶.

17. července 1938 byla vypracována obžaloba, ve které Vladimíru Bláhovi bylo kladeno za vinu, že: *„sloužil jako důstojník v carské armádě. Má příbuzné v zahraničí, se kterými udržuje písemný styk. V roce 1931 vystupoval proti straně a postupu Sovětské vlády v záležitosti kolektivizace české kolonie Vyšehrad. Šířil kontrarevoluční řeči o porážce Sovětského svazu.“*

17. srpna 1938 vynesla soudní Trojka NKVD odsuzující rozsudek s trestem 5 let pobytu v táboře nucených prací a následné ztráty občanských práv na 3 roky. Vladimír Bláha se proti rozsudku odvolal k Nejvyššímu soudu. Ten rozsudek Trojky zrušil a vrátil věc zpět k dalšímu projednání. Konečné slyšení proběhlo 10. března 1939 před Kyjevským regionálním soudem. Tam vypovíдалo celkem 11 svědků, kteří hovořili buď ve prospěch obžalovaného, nebo byly jejich výpovědi vyhodnoceny soudem jako zmatečné či nedůvěryhodné. Padl tak osvobozující verdikt a Vladimír Bláha byl po ročním věznění propuštěn na svobodu. Vrátil se domů a ke své práci zeměměřiče.

¹⁶ Přednáška „Represe volyňských Čechů na sovětské Ukrajině“ ukrajinského historika Serhije Kovalenka z Národní knihovny Akademie věd Ukrajiny, dne 28. 1. 2016, ÚSTR, Siwecova 2, Praha 3 – Žižkov. Zdroj: Youtube.

Rodina Vladimíra Bláhy (*1893). Těsně před 2. světovou válkou. Zleva matka Anna Bláhová rozená Perglerová, syn Vladimír (*1928), Vladimír Bláha, syn Stanislav (*1936), manželka Helena Bláhová rozená Veselá.

Proces jednoho udání

Po jednom roce a třech měsících byl znovu zatčen. Bylo to dne 24. června 1941. V příkazu k zatčení je o něm uvedeno: „*Blaga, Vladimír Vladimirovič, syn prominentního vyvlastněného kulaka, důstojník carské armády, má bratry v Německu, Francii, Austrálii a Československu, s nimiž udržuje soustavný písemný styk; navštívil Český konzulát a byl opakovaně vyšetřován a vězněn. Tato osoba má jasně protisovětské založení a fašistické přesvědčení.*“

Stalo se tak podle všeho na udání souseda - Iosifa Fedoroviče Ornsta¹⁷. V celé kauze figuruje jako jediný svědek a také jako jediný důkaz. V protokolu o výslechu svědka ze dne 26. června 1941 je jeho výpověď zaznamenána takto: „*Dne 22. června 1941, když jsem si k němu přišel půjčit sekeru na sekání dřeva, nedal mi ji. Řekl s nadšením, že válka co nevidět začne a měl z toho radost a také mi dal jasně najevo, že nemá rád sovětské aktivisty, a proto mi tu sekeru nedal, ačkoliv vím, že má dvě.*“

Tato jediná výpověď stačila k tomu, aby byl Vladimír Bláha zatčen, vyslýchán, odvezen do města Novosibirsk a nakonec také dne 19. srpna 1942 Zvláštním soudem NKVD odsouzen k pobytu v táboře nucených prací na dobu 5 let. Obžaloba jej vinila, že: „*má protisovětské*

¹⁷ Tento svědek figuruje i v předchozím procesu z let 1938 a 1939, ve kterém byl Vladimír Bláha osvobozen. Z rehabilitačního spisu (výpověď Jaroslava Knoblocha) pak vyplývají další skutečnosti, kdy mělo jít o člověka, který „miloval udávání lidí“ a také to byl on, kterého Vladimír Bláha nahradil jako předsedu kolektivní farmy.

postoje a během nepřátelských akcí prováděl protisovětskou agitaci mezi spoluobčany a schvaloval Hitlerovy akce namířené proti Ukrajinské svazové socialistické republice.“

Své věznění v gulagu Vladimír Bláha nepřežil. Zemřel 29. 1. 1943 v Siblagu ve městě Kemerovo východně od Novosibirsku. Když ho v červnu roku 1941 odváděli z domova, bylo to naposledy, kdy viděl svou ženu a své dva syny - Vladimíra (13 let) a Stanislava (5 let). Helena Bláhová se později se syny přestěhovala z Kyjevské oblasti blíže k Žitomiru k příbuzným, aby mohla využít možnosti poválečného návratu do Československa, kterou vyjednala čsl. vláda v tzv. Reemigrační dohodě s SSSR. Vrátila se i se syny v roce 1947 v jednom z organizovaných transportů.

Vladimír Bláha (*1893). Fotografie z doby jeho věznění na Sibiři, první polovina 40. let 20. století.

V roce 1965 byl Vladimír Bláha rehabilitován a rozsudky z 8. září 1931 v Procesu Veselý a spol. a rozsudek z 19. srpna 1942 byly zrušeny. V prvně zmiňované kauze byly podobně zrušeny rozsudky také u všech ostatních sedmi odsouzených. Teprve po doručení certifikátu o rehabilitaci na konci roku 1965 byly sovětské úřady ochotny odpovědět na dotaz Heleny Bláhové, jaký byl osud jejího muže. V roce 1966 jí bylo bez dalších podrobností sděleno datum úmrtí a jako místo uvedeno „vězení, Siblag, tábor nucených prací“.

Návrat manželky a synů Vladimíra Bláhy do vlasti, rok 1947. Vpravo syn Vladimír Bláha (*1928), vedle otočený zády druhý syn Stanislav (*1936).